

dagsmand havde været med til at skabe Loven, som var fuldstændig inde i den, og hvem det var en Livssag at føre Loven ud i Overensstemmelse med dens Aand. Men jeg vil dog nok gøre opmærksom paa, uagtet det er pinligt at sige det, at det har vist sig, at den Procedure har medført, at Sagerne staa hen i Aarevis. Det er noget, der afhænger af Dommerens Personlighed, og hvis det ærede Medlem tror, at alle de mange Dommere, vi have, ville eller — lad os ikke tale om Villien, men om Evnen — ere i Stand til at gennemføre denne Lov i dens Aand, saa tager det ærede Medlem virkelig fejl. Det er ikke gjort med, at man skriver, at der skal være mundtlig Procedure; det kommer an paa, hvorledes man gennemfører det. Jeg har en Gang, medens jeg sad i Proceskommissionen, rejst i Tyskland, netop i det Øjemed at se, hvorledes den tyske Procesreform var bleven gennemført, og det viste sig, at mangfoldige Steder var det alligevel skriftlig Procedure, i alt Fald var Proceduren fuldkommen saa skriftlig, som den havde været før. Det beroede paa, at det var nemmere for Dommerne og for Sagførerne. Jeg mener altsaa blot, at et Vidnesbyrd fra afdøde Alberti, al Ære for ham i øvrigt, som han afgav paa den Tid, har ikke det mindste at sige. Vi have siden faaet ganske andre Erfaringer.

Der var endvidere en Ting, som jeg maa tilstaa forbavsende mig, og det var at det ærede Medlem fra Viborg blandt andet roste Loven, fordi Forundersøgelserne var offentlige. Er det en Misforstaaelse af mig? Den højtærede Justitsminister gjorde det ogsaa. Det gør mig ondt, for jeg kan ikke forstaa Loven saaledes. I § 826, der handler om kriminelle Sager, staar der: „De Retsmøder, som afholdes inden Domsforhandlingen, ere ikke offentlige“. Jeg ved ikke, at det nogen Sinde har været Mening, at Forhørene skulle være offentlige, tværtimod, der staar i Loven det modsatte. De Herrer maa have overset noget. Jeg vil for Resten ikke bebrejde dem det, for det er nu næsten umuligt at faa Rede paa, hvorledes det bliver. Principperne ere brudte; der er kommet smaa Bestemmelser ind, der ødelægge store Bestemmelser, saa jeg siger, de Herrer maa ikke tage det op som en Bebrejdelse, paa ingen Maade, men er det ikke galt? Der staar: „De Retsmøder, der afholdes inden Domsforhandlingen, ere ikke offentlige“. Mene de Herrer da maaske, at Forhørene ikke ere Retsmøder, eller hvad menes der?

Der er blevet talt en Del om Udgif-

terne, og det er blevet sagt — det bebrejder jeg Dem ikke i mindste Maade, for det kan være min Skyld, jeg kan have været utydelig —, at jeg skulde have sagt, at jeg brød mig ikke om, at det blev de samme Udgifter som nu, naar man blot fik mit Forslag. Ja, jeg kan jo gerne sige mit om det Forslag, Proceskommissionen lavede, skønt jeg kun var et ganske ubetydeligt Medlem ved Siden af de 12—13 Medlemmer, den bestod af. Hvad jeg har sagt, er, at jeg vilde være villig til at betale endnu større Udgifter, hvis vi faa noget godt, men jeg har aldrig været af den Mening, at naar noget er slet, kan man give det samme for det som for noget, der er godt, men jeg er af den Mening, at naar noget ikke bringer det, det skal, skal man ikke sætte sig i store Udgifter.

Jeg maa ofre nogle Ord paa Udgiftsspørgsmaalet. Den højtærede Justitsminister har ganske Ret i, at det er vanskeligt at finde ud, hvad den nye Lov vil koste. Jeg skal bemærke, fordi det maaske kan give en interessant historisk Oplysning, at i Proceskommissionen var der nogle Gange Tale om Udgifterne, og særlig pressede jeg af ringe Evne paa, at vi skulde se at faa at vide, hvad Reformen vilde koste. Jeg har opfrisket min Hukommelse og spurgt et af de daværende Medlemmer derom, og han har sagt, at det var ganske rigtigt, jeg vilde have en nøjagtig Opgørelse over, hvad det vilde koste, men det langt overvejende Flertal vilde ikke inkludere sig paa det, idet det sagde: Det ligger ganske udenfor vort Kommissorium — det vil sige den Ordre, den Skrivelse, man har faaet om, hvad man skal foretage sig —, det kommer os slet ikke ved, vi lave det, som vi synes, det er godt, om man saa vil betale de Penge, der skulle til, bliver Rigsdagens og Finansministerens Sag, det maa de afgøre efter de foreliggende økonomiske Omstændigheder. Naar man nu vil regne ud, hvad det nye vil koste, staar jeg ved mit, at det vil blive langt dyrere, end man tror, og det støtter jeg ikke paa ingenting, men paa meget dybtgaaende Undersøgelser, anstillede af et Medlem af Kommissionen, nu afdøde Overretsassessor Thomsen, jeg kan godt nævne ham, for han fortjener al Ære. Han havde været Medlem af Viborg Overret i lang Tid og privat anstillet vidtløftige Undersøgelser over, hvad der skete i hver Sag, hvordan det stod sig med Vidneforhørene osv. Af hans Udregninger slutter jeg mig til Omkostningerne.

Det blev fremhævet — jeg tror af